

İLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE ÇEVİRİ METNİ OKUMA HIZI ve ANLAMA İLİŞKİSİ

*Murat BAŞAR**

ÖZET

Başka dillerden Türkçeye çevrilmiş eserler vardır. Bu eserlerden kısa öykü şeklinde, ders kitaplarında metinler bulunmaktadır ve öğrencilere yönelik öykü, hikaye kitapları da yazılmaktadır. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin, özellikle de 1. 2. 3. sınıflarda yabancı dil bilmemektedir ya da yeterli düzeyde değildir. “Kölelik”, “baraka” gibi bazı kavramların kendi yaşam kültüründe yer almamaktadır. Bu tür eserler, okuma esnasında Pavlov’un “Koşullu Öğrenme” teorisinde olduğu gibi öğrencilerin okuması ve anlamasına gölgeleme ve engelleme yapmaktadır. İki koşullu uyarıcı birlikte verildiğinde ise, koşullama daha çok dikkati çeken koşullu uyarıcıya karşı meydana gelmekte, diğeri ise etkisiz kalmaktadır. Bu duruma gölgeleme denir.

Bu araştırmada öğrencilerin yabancı dilden çeviri metinlerle, çeviri olmayan, yabancı kavram ve kelimelerin olmadığı metinlerin okuma hızı ve anlama becerisine etkisine bakıldı. Öğrencilerin çeviri metinleri, çeviri olmayan metinlere göre daha uzun sürede okudukları, çeviri olmayan metinleri daha iyi anladıkları bulundu. Okuma hızı ve anlama becerisinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulundu. Öğrencilere kitap seçiminde ve yazarların ders kitabını yazarken, öğrencinin kendi yaşantısının kültür öğelerinden meydana gelen metinler oluşturmasına dikkat edilmesi yararlıdır, denilebilir.

Anahtar kelimeler: Çeviri metin, okuma hızı, anlama ilişkisi

ABSTRACT

There are some published materials and books translated into Turkish from other languages. Mostly, these are short stories and stories and story books are written for the students. In Turkey, 1st 2nd and 3rd grade students are not taking any foreign language course in the schools, as compulsory. Generally, it is thought that in these grades, their foreign language levels are

* Sınıf Öğretmeni, Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü

not enough to understand a foreign language. There are some words, such as “slavery” and “cabin” with which students are not familiar those words in their own culture. Hindering this kind of works makes students reading understanding shady and difficulty as in the theory of Pavlov When the two conditional stimuli are given together, conditioning takes place to conditional stimulus which attracts the attention much more, and the other one is inefficient. This station is called shading.

In this research, it was compared the reading speed and understanding ability between the texts translated from other languages and the texts not translated or not including any foreign words or concepts. It is found that students read the translated and also they understand texts not translated better than others. It can be said that it is useful to pay attention texts having the elements in their own culture.

Key words: Translation text, reading speed, understanding relation

Araştırmanın Amacı

Okuma ve okuduğunu anlama öğrenmenin önemli iki ögesidir. Okumanın nitelikli olması okuma hızını ve şevkini geliştirir. Okuma esnasındaki engeller okuma istek ve hızını doğal olarak da anlama becerisini azaltır.

Bu araştırmada yabancı kaynaklardan Türkçeye çevrilmiş, kısa metinler ve kısaltılmış öykü kitaplarının okuma hızı ve anlama becerisine etkisi ortaya konmaya çalışılacaktır.

Yine bu araştırmayla kitap seçimi ve yazımı noktasında dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır.

Problem Cümlesi

Çeviri metinlerin ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin okuma hızı ve anlama becerisine etkisi nedir

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma yarı deneysel bir alan araştırmadır. Aynı örneklem grubuna iki farklı test uygulaması şeklindedir. 2003–2004 öğretim yılında Uşak Merkez Atatürk İlköğretim okulunun 4. sınıfında okuyan 21 kız 21 erkek öğrenci de araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Öğrenciler sekiz şubeden random olarak seçilmiştir. Aynı eğitim öğretim yılında öğrencilere okutulmakta olan Türkçe kitabından şube öğretmenleri ve uzmanlar tarafından eşit uzunlukta ve zorlukta olduğu varsayılan Türkçe isim ve karakterlerin olduğu bir metin ile yabancı dilden çeviri niteliğinde yabancı isim ve karakterlerin olduğu bir metin seçilmiştir. Bu metinler öğrencilere

sırasıyla okutuldu. Okuma süresi saniye birimi olarak alındı. Her öğrencinin okuma süresi not edildi. Daha sonra öğrencilere yazılı olarak 5N 1K soruları (ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim) soruldu. Anlama ölçeği Akyol'un (2003, 157-180)) Haris ve Sipay(1990) Ekwall ve Shanker (1988) ve May (1986)'den uyarladığı "yanlış analizi envanteri"ne göre anlama puanı değerlendirilmiştir. Envantere göre sorular basit anlamlı ve derin anlamlı olmak üzere iki gruba ayrıldı. Ne, nerede, ne zaman, kim soruları basit anlamlı sorular olarak değerlendirdi. Öğrenciye bu sorulara tam cevap veriyse 2 (iki) puan, eksik cevap veriyse 1 (bir) puan, hiç cevap veremediyse 0 (sıfır) puan verildi. Derin anlamlı niçin ve nasıl sorularına; tam cevap veriyse 3 (üç) puan, Biraz eksik cevap veriyse 2 (iki) puan, az cevap veriyse 1 (bir) puan, hiç cevap veremediyse 0 (sıfır) puan verildi. Bir öğrenci bütün sorulara doğru cevap veriyse 14 puanla değerlendirildi. Bu 14 puan yüzölçüm puan sistemine dönüştürüldü. $14 = 100$ şeklinde ve 13 puan alırsa 93 olarak puanı verildi. Böylece bir öğrencinin anlama puanı belirlendi. Bu veriler SPSS 12 paket programında değerlendirilerek araştırmanın bulgularına ulaşıldı. Bu bulgular da değerlendirilerek önerilerde bulunuldu.

	Ort	N	SS	t	p
Türkçe süre	85,4	42	20,9	8,464	,000
Çeviri süre	117,9	42	44,4		
Türkçe	70,8	42	26,3	13,700	,000
Çeviri	54,4	42	30		

Tablo 1. Eşleştirilmiş t testi

Türkçe metni okuma süresi ortalama 85,4 saniye olurken, çeviri metni okuma süresi ortalaması 117,9 saniye olmuştur. Öğrenciler Türkçe metni daha hızlı okumuştur. Türkçe metni anlama ortalaması yüz üzerinden 70,8 olurken çeviri metni anlama ortalaması yüz üzerinden 54,4 olmuştur. Öğrenciler Türkçe karakterle yazılmış metinleri daha iyi anlamaktadır.

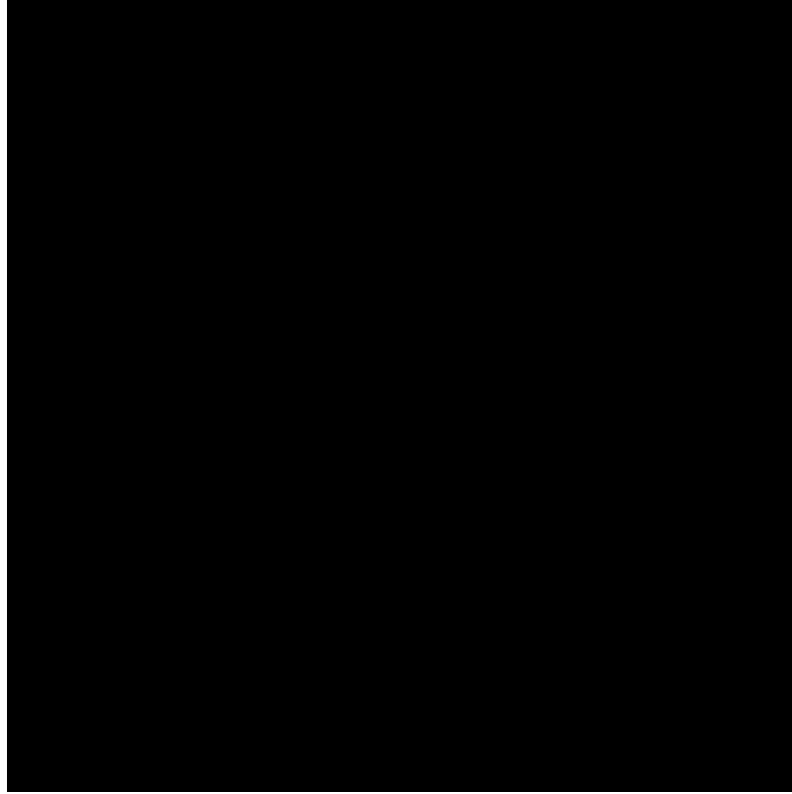
Türkçe metni okuma ile çeviri metni okuma arasında düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .001$). Öğrenciler Türkçe metni daha kısa sürede okurken çeviri metni daha uzun zamanda okumaktadırlar. Yine aynı şekilde Türkçe metni anlamayla çeviri metni anlama arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .001$). Öğrenciler Türkçe metni çeviri metne göre daha iyi anlamıştır.

(n=42)	çevirisüre	çeviri	türkçe	türkçesüre
çevirisüre	1	-,865**	-,898**	,964**
Çeviri	-,865**	1	,971**	-,873**
Türkçe	-,898**	,971**	1	-,901**
türkçesüre	,964**	-,873**	-,901**	1

Not: ** $P < .001$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur.

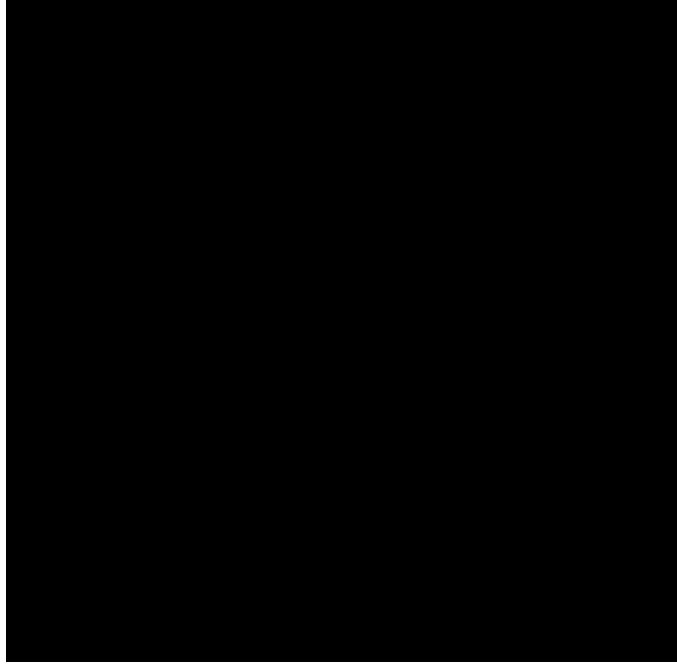
Tablo 2. Türkçe okuma süresi çevirimetni okuma süresi, Türkçe metni anlama ile çeviri metni anlama arasındaki korelasyon

Grupların bir biriyle ilişkisine bakıldığında aralarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Türkçe okuma süresinde ve anlamada başarılı olan öğrencilerin çeviri metni okumada ve anlamada da başarılıdır Her iki grupta da okuma hızında başarılı olan öğrenciler anlamada da başarılıdır.

Şekil 1. Cinsiyet ile Metni anlama düzeyi arasındaki ilişki

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi kız ve erkeklerin Türkçede iyi olduğu görülmektedir. Aralarında Cinsiyet açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Şekil 2. Cinsiyet ile Metni Okuma Süresi Arasındaki İlişki

Okuma süreleri açısından kız ve erkek öğrencilerin çeviri metinde okuma hızının daha düşük olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

	Tcinsiyet	N	Ort	SS	t	p
Türkçe süre	Kız	21	88,6	25,1	,969	,338
	erkek	21	82,3	15,8		

Tablo 3. Bağımsız gruplar t testi

Türkçe karakterle, kişi, yer, vb isimlerin Türkçe olarak yazılmış kendi kültür öğelerini içeren metni kız öğrencilerin okuma ortalama süreleri 86.6 saniye olurken erkek öğrencilerin okuma süreleri ortalaması 82.3 saniyedir. Türkçe karakterle yazılmış metni okuma süresinin cinsiyetle anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır ($p>005$). Gruplar homojen bir grup olup Türkçe metni okuma hızında başarılı olan öğrenciler çeviri metni okuma hızında da başarılıdır

	cinsiyet	N	Ort	SS	t	p
çevirisüre	Kız	21	123,2	49,2	,770	,446
	erkek	21	112,6	39,61		

Tablo 4 Bağımsız gruplar t testi

Cinsiyetin, okuma süresi ortalamasına bakıldığında çeviri metni okuma süresi kızlarda 121.2 saniyede okurken erkeklerin metni okuma sürelerinin ortalaması 112.6 saniyedir. Anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen erkek öğrencilerin lehine hızlı okuma söz konusudur.

Cinsiyetle çeviri metni okuma süresi arasında anlamlı bir fark bulunamadı ($p > .005$). Grup homojen bir grup olup başarı düzeylerinde bir değişme yoktur. Kız öğrenciler ve erkek öğrenciler de Türkçe metni okumada başarılı olan öğrenciler çeviri metni okuma süresinde de başarılıdır.

	tcinsiyet	N	Ort	SS	t	p
Türkçe	kız	21	67,4	29,7	,842	,405
	erkek	21	74,2	22,5		
çeviri	kız	21	48,2	33,3	1,35	,185
	erkek	21	60,6	25,6		

Tablo 5. Bağımsız Gruplar t Testi

Türkçe metni anlamayla ilgili kız öğrencilerin başarı ortalamaları 67.4 olurken, erkek öğrencilerin ortalaması 74.2 puandır. Çeviri metni anlamıyla ilgili başarılı ortalaması kız öğrencilerde 48,2 puan olurken erkek öğrencilerin başarı ortalaması 60,6'dır.

Türkçe karakterle yazılmış metni okuma ve çeviri metni anlamadaki başarının cinsiyetle anlamlı bir ilişkisi bulunamadı ($p > .005$). Gruplar homojen olup Türkçe metni anlamada başarılı olan öğrenciler çeviri metni anlamada da başarılıdır.

TARTIŞMA

Türkçe karakter ve isimlerle yazılmış metni okuma hızıyla yabancı kaynak veya klasiklerden çevrilmiş çeviri metni okuma süresinde anlamlı bir fark bulundu. Öğrenciler Türkçe karakter ve isimlerle yazılmış metni ortalama 86.47 saniyede okurken, aynı zorluk dercesine sahip olduğu varsayılan çeviri metni 117,97 saniyede okumuşlardır. Türkçe metni anlama puanı ortalaması (yüz üzerinden) 70.86 olurken, çeviri metni anlama puanı ortalaması 54.47'dir. Bu anlamlı fark öğrencilerin yabancı isim ve kavramları bilmemesinden ve Türkçede olduğu gibi seslerin ve kelimelerin yazıldığı gibi okunmaması öğrencilerin okurken metinde geçen kelimeyi tanıyabilmek ve okuyabilmek amacıyla yavaşlaması öğrencinin okuma hızını etkilemektedir, denilebilir. Pavlov'un şartlı öğrenme teorisindeki gölgeleme ve engelleme olayı gerçekleşmektedir. "İki koşullu uyarıcı birlikte verildiğinde ise, koşullama daha çok dikkati çeken koşullu uyarıya karşı meydana gelmekte, diğeri ise etkisiz kalmaktadır. Bu duruma gölgeleme (Overshadowing) adı verilmektedir (Senemoğlu 2002, 109) Çeviri metindeki yabancı kelimeler öğrencide daha çok uyarıcı oluşturduğundan, metindeki Türkçe kelimeleri ve bütün görmeyi gölgelediğinden okuma hızını ve anlama becerisini olumsuz etkilemektedir. Yine benzer şekilde birinci koşullu uyarıcı, ortada verilen ikinci koşullu uyarıyla koşulsuz uyarıcı arasında ilişki kurulmasını engellediği için engelleme meydana gelmektedir. Yabancı isim ve kavramlar anlamı engellemektedir, denilebilir.

Grupların aralarındaki korelasyona bakıldığında Türkçe metni okumada ve anlamada başarılı olan öğrenciler, çeviri metni okuma ve anlamada da başarılı öğrencilerdir. Aralarında güçlü bir ilişki vardır.

Türkçe metni okuma ve anlama becerisinin cinsiyetle aralarında anlamlı bir fark bulunamadı. Türkçe metni okuma süresi ve anlama becerisi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Yine aynı şekilde çeviri metni okuma süresi ve anlam becerisi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Cinsiyetten değil, metinden kaynaklanan farklılaşma vardır.

ÖNERİLER

Öğretmenler, özellikle ilköğretim birinci kademe ve özellikle de 1. 2. 3. sınıf öğrencilerine kitap tavsiye ederken veya alırken, kahramanların isimlerinin Türk isimleri olduğu, olayın geçtiği yerin Türkçe, kavramların, günlük hayatta kullandığı kelimelerden olan kitapların seçilmesine özen gösterilmelidir. Çünkü bu dönem çocukların yabancı dil bilmemesi, bilse bile tam olarak kavrayamamış olması, okurken telaffuz zorluğu çekmesi okuma hızını azaltarak anlam kopukluğuna neden olabilmektedir. Bu durum ise okuma şevkini olumsuz etkileyebilir. Aileler de aynı özeni göstermelidir.

Bu yabancı klasiklerin veya eserlerin okunmaması anlamına gelmemelidir. Bu kitapların daha ileri dönemlerde okunması, soyut işlemler dönemine geçen öğrenci için kültür zenginliğini oluşturacağını söyleyebiliriz.

Yeni müfredat nedeniyle kitaplar müfredata uygun olarak yeniden yazılmaktadır. Yeni kitapları yazan yazarlar ve Talim Terbiye Kurulu bunu dikkate almalıdır. Türkçe kitabında verilen metinler oldukça sadeleştirilerek, basitleştirilerek yazılmalıdır. Örneğin; Edison'un ampülü bulmak için yaptığı sabırlı deneyler ve çalışmalar anlatılacaksa isimler ve kavramlar basitleştirilerek yaşantılarına benzer kültür öğeleri oluşturulmalıdır. Piaget'in bilişsel gelişim öğelerinden şemayı oluşturabilmelidir (1938, 23) Kendisini olayın içinde ve kendi yaşantısından bir parça bulabilmelidir.

KAYNAKÇA

AKYOL Hayati, İlkokuma ve Yazma, Gündüz Yayıncılık, Ankara 2003

PIAGET Jean, Çocukta Dil ve Düşünme, Çeviren SİYAVUŞGİL Sabri Esat, Devlet Basımevi, İstanbul 1938

SENEMOĞLU Nuray, Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, Gazi Kitabevi, Ankara 2002